

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

53. An Pontifex possit concedere facultatem, ut Eucharistia ministretur
infantibus ante usum rationis? Et an hoc expediat, & teneatur hoc facere,
quando infantes sunt in articulo mortis, quia ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

animi & corporis dispositione ad tantum Sacramentum accederent, cum qua posteriora Concilia & Patres decreverunt, ut omnes accederent: verosimile autem non est, sollicitiores fuisse posteriores Ecclesie Pastores, quam primos fundatores de hac debita animi, & corporis communicantium dispositione. Et ita hanc sententiam tenet etiam Amicus tom. 7. disp. 29. sect. 3. n. 24. qui respondet ad auctoritatem Anacleti Pontificis, asserendo cum Bellarmino, & Turriano de Canon. Apostol. lib. 1. cap. 2. illum tantum loqui de Clericis, qui assistebant Episcopo solemniter celebranti.

6. In Canone autem Apostolorum, ut explicatur in Concilio Antiocheno can. 2. non precipitur communicatio, sed solum imponitur poena iis, qui ex aliqua superstitione communionem auferantur, erantque ceteris perturbationi. Adde quod in citato canone, pro ut habetur in primo tomo Conciliorum, non determinatur tempus communionis, sed solum dicitur, quod fideles laici ingredientes Ecclesiam communicare debeant, quod non necessario intelligitur, quod debuerint singulis diebus Ecclesiam ingredi, sed festis dumtaxat diebus. Unde ad summum ex eo solum colligitur preceptum communionis in festiuis diebus. Nec vrgent illa verba Act. 2. *Quotidie quoque perdurantes unanimiter in templo, & frangentes circa domos panem, sumebant cibum cum exultatione, & simplicitate cordis.* Nam haec intelliguntur de sumptione cibi communis, & vtilis, iuxta morem nascentis Ecclesie, quod fideles non solum conveniebant in templo ad sumendam refectionem spiritualem, sed etiam corporalem. Ita Amicus. Videant modò Confessarii quam cautè debeant procedere in concedenda laicis communiōe quotidiana. Quicquid asserat Sancius, contra quem merito insurgit P. Perlinas in *sacro Coniunio, dist. 5. per totam.*

Sup. hoc in tom. 1. tr. 2. Ref. 3. & lege eam per totam & hic infra §. 1. 2. & 3. Ref. 5.

RESOL. LIII.

An Pontifex possit concedere facultatem, ut Eucharistia ministraretur infantibus ante usum rationis? Et an hoc expediat, & teneatur hoc facere, quando infantes sunt in articulo mortis, quia preceptum sumendi Eucharistiam extat etiam de iure divino? Et quid circa hoc factum est in diversis locis, & Regionibus, in textu huius Resolutionis explanatur. Et an si infantes casu inveniunt Hostiam, vel vinum consecratum, & ex gula, vel leuitate puerili sacras species sumerent, acciperent gratiam sacramentalem? Ex part. 8. tract. 1. Resol. 45.

§. 1. **N**on loquor, an expediat, sed an possit fieri, quod sepe dictum esse volo pro multis casibus superius resolutis & inferius resolendis. Ided ad casum propositum videtur negativè respondendum; vnde Petrus Soto *lect. 8. de Eucharist.* & Catherin. *opuscul. de commun. parvulor.* negant omnino eos esse huius Sacramenti capaces. Et indicat Caiet. *hac quest. art. 11.* & dubitat Sotus in *4. dist. 12. quest. 1. art. 9.* Suaderique potest ex Apostolo dicente: *Prober se ipsum homo, & sic de pane illo edat.* Sed qui ratione carent, se ipsos probare non possunt: ergo nec de pane illo edere, & ratio est, quia ad fructum huius Sacramenti requiritur voluntaria susceptio: si quis enim casu comederet hostiam neciens esse consecratam, vtiq; nullum perciperet fructum.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 2. lege doctrinam Ref. 7.

Sup. hoc infra lege §. vii. huius Ref. &c.

2. Sed his non obstantibus affirmatiuè sententiæ adhaereo; nam infantes sunt capaces huius Sacra-

menti, & solo posito precepto eis hoc prohibetur. Quod probatur, nam aperte constat in quibusdam olim Ecclesiis consuetudinem fuisse præbendi Eucharistiae, parvulis post Baptismum: Cuius rei pro antiquo tempore meminit Dionys. *cap. 3. Ecclesiast. Hierarch.* & pro medijs temporibus Alcuinus *lib. de divinis officiis, cap. de Sabbatho sancto*, & Vgo de sancto Victore *lib. 1. de Sacrament. cap. 20.* vbi sic ait: Pueris recens natis idem Sacramentum in specie sanguinis est ministrandum digito Sacerdotis, quia tales naturaliter fugere possunt. Vnde Trident. *sess. 21. cap. 4.* inquit: Neque damanda est antiquitas, si cum morem in quibusdam locis aliquando servavit, ut enim sanctissimi illi Patres sui facti probabilem causam pro illius temporis ratione habuerunt, &c. Hoc etiam habetur expresse in ordine Baptismi Aethiopum, qui habetur in tom. 4. Biblioth. Parrum; vbi post Baptismum, & Vnctionem Chrismatis, sic legitur. Postea sumunt Sacramentum sanctum, & viuificant, spondente Sacerdote pro eis, corpus scilicet sanctum, & sanguinem venerandum Domini Dei, & Redemptoris nostri Iesu Christi. Ad marginem vero additur haec notatiuncula: Videlicet si adulti sint; alioqui enim pollicem tantum immittit in Christi sanguinem, & eorum lingua inficitur. Quod videtur conforme vsui adhuc hodie perseveranti apud Graecos etiam Catholicos, qui parvulis saltem in agitudine dant Eucharistiam sub una specie, scilicet sub specie vini: vt fit apud Ruthenos, & magis vniuersaliter apud Graecos etiam Catholicos, vt testatur Petrus Arcadius de *Sacramentis Ecclesie Orientalis, lib. 3. cap. 40. & lib. 1. cap. 13.* Ex quibus apparet, cautè satis loqui Catechismum Romanum *part. 2. de Sacrament. Eucharist. §. 62.* dum dicit veterem fuisse in quibusdam locis consuetudinem, vt infantibus etiam sacramentum Eucharistiam præberent. Constat enim ex supra adductis, in omnibus ferè Provinciis vsum illum viguisse: nam in Orientali Ecclesia hodie durat; in Occidentali verò, seu Latina vidimus, Africam, Hispaniam, Galliam, Romam ipsam hunc morem tenuisse, vt omittam Aethiopes & Ruthenos, qui hodie etiam eum ritum obseruant, sed ij magis ad Orientalem Ecclesiam spectare videntur. Quæ omnia ideo attuli; quia P. Suarez *disp. 62. sect. 4. circa medium*, indicat, teneum habere notitiam illius antiqui vsus, illam scilicet, quæ ex paucis locis ab ipso adductis colligi poterat; sed re vera consuetudinem illam fuisse satis receptam, negari non potest, vt ex supra adductis satis constat. Et hæc omnia docet Auerla de *sacram. Eucharist. quest. 3. sect. 1.* & Cardinalis de Lugo *disp. 13. sect. 2. num. 11.*

Sup. doctrina, & contentis in hoc §. in tom. 2. tr. 2. ex Ref. 7. lege §. Sed præcipua.

3. Sed dices, ergo non solum Pontifex videtur posse potestate absoluta dare facultatem, vt infantibus communicentur, sed etiam expedire, & teneri hoc facere, quando infantes sunt in articulo mortis, quia etiam iure diuino extat preceptum sumendi Eucharistiam, vt docet D. Thomas in *3. part. quest. 80. art. 11.* & ibi Syluius, Nugnus, Coninck, Pelantius, Valentia *quest. 8. puncto 4.* Suarez *disp. 69. sect. 11.* Vasquez *disp. 2. 13.* Lugo *disp. 16. sect. 1.* Becanus *cap. 23. quest. 4.* Henricquez *lib. 8. cap. 3. num. 2.* Emmanuel Sa *verb. Eucharistia, num. 1.* Layman *lib. 5. Theol. moral. tract. 4. cap. 5.* Fagundez de *Precept. Eccles. præc. 3. lib. 1. cap. 3.* Angles *quest. 2. art. 9. concl. 1.* Reginald. *lib. 29. num. 57.* & alij.

Sup. hoc infra in Resol. 57. §. Probatur primò, & seq. & in tom. 2. tr. 2. Ref. 1. & in alijs eius primæ not.

4. Probatur ex ipsa Scriptura, illis verbis Christi: *Hoc facite*; preceptum enim tunc fidelibus, vt faceret quod ipse tunc dicebat: *Accipite, & comedite.* Illaque iussio ad Sacerdotes quidem refertur, vt conficiant, & suscipiant; ad reliquos fideles, vt suscipiant Sacramentum,

RESOL. LIV.

Sacramentum. Et perspicue Ioann. 6. Nisi manducaveris carnem filij hominis, non habebis vitam in vobis, quæ verba de reali susceptione huius Sacramenti, iuxta frequentem Patrum expositionem, intelligenda esse supponimus.

5. Sca respondendum est, quod præceptum communicandi in articulo mortis, non extenditur ad infantes: seu Ecclesia non tenetur ad dandum illis Sacramentum in articulo mortis; quia hoc Sacramentum non est in medium necessarium infanti- bus ad salutem, sed Ecclesia tantum tenetur providere infanti- bus media ad eorum salutem neces- saria, non vero omnia, quæ possunt esse vitia- nam in his debet etiam ipsorum Sacramentorum venerationi prospicere, ut statuit sacrum Conci- lium Tridentinum sess. 21. cap. 2. ergo cum hoc sa- cramentum Eucharistiæ non sit necessarium neces- sitate medij parvulis ad salutem, & conferendo illud infanti- bus, non prospiceret Ecclesia venera- tioni divinis huius Sacramenti, cum nulla actuali devotione illud parvuli sumerent: non te- neret illis in articulo mortis conferre, ob hoc divi- nam præceptum. Tum quia in eodem sacro Conci- lio sess. 21. c. 4. de doctrina, decernitur, parvulos vi- tu rationis carentes, nulla obligari necessitate ad sacramentalem Eucharistiæ communionem; siquid- em per Baptismi laucæ regenerati, & Christo incorporati, adeptam iam filiorum Dei gratiam, in illa ætate amittere non possunt, ergo in articulo mortis non tenetur Ecclesia parvulis Eucharistiæ sacramentum conferre; siquidem infantes nulla obligantur necessitate ad sacramentalem Eucha- ristiæ communionem, ut inquit sacrum Con- ciliium.

6. Ne obstant adversus supradicta verba superius allata Ioan. 6. Nisi manducaveris carnem filij hominis, & biberis eius sanguinem, non habebis vitam in vobis; ergo cum præceptum hoc Domini sit univertim latum, parvulos obstringet in arti- culo mortis. Respondetur, infantes contineri in il- lo præcepto, si de spiritali susceptione verba illa intelligantur; non autem, si de sacramentali Eu- charistiæ communionem: ad hoc enim infantes non tenentur, sed ad spiritaliter communicandam; & hoc sufficit ad salutem pro parvulis, quia vnus- quisque fidelium corporis, & sanguinis Domini particeps fit, scilicet spiritaliter, quando in Bap- tismate membrum corporis Christi efficitur: at ve- ro, quando iam pueri insipienter aliqualem vsum rationis habere, vt possint devotionem concipere huius Sacramenti, tunc potest eis hoc Sacramen- tum conferri: ergo, &c. Patet igitur ex supradic- tis posse Pontificem facultatem præbere, vt in- fantes communicentur, hoc autem non expedire, neque etiam in articulo mortis.

7. Verum ex omnibus supradictis oritur curio- sum dubium, an si infantes casu inveniunt ho- stiam, vel vinum consecratum, & ex gula, vel le- thargio & vitate puerili sacras species sumerent, acciperent gratiam sacramentalem? Cardinalis Lugo de sacrament. Eucharistiæ, disp. 3. sect. 2. num. 23. affir- mativè respondet: Provt, ait ipse aliqui etiam Theologi grades in Hispania responderunt, quia in illis nulla intentio præsens, vel præterita deside- ratur, sed sola Christi instituentis hoc Sacramen- tum, & solum exigentis voluntatem, & intentio- nem ab his, qui capaces sunt, vel fuerunt eam ha- bendi: non ergo apparet, cur Sacramentum in il- lis suum effectum verè non operetur. Et hanc sen- tentiam præter Lugum, tenet nouissime Patet Aucia de sacrament. Eucharistiæ. q. 8. sect. 1.

An summus Pontifex possit concedere, vt sapius in die Eucharistiæ sumatur.

Et an eodem die sapius communicare non sit prohibi- tum iure diuino.

Et an in aliquo casu, non obstante Ecclesiastica pro- hibitione, possit quis sumere Eucharistiæ bis in die, & Sacerdos duas Missas celebrare.

Et an Cardinalis in Missa Papali Natiuitatis Do- mini sumens Eucharistiæ e manu Pontificis pos- sit antea, vel postea dicere saltem duas Missas.

Idem dicendum est de Canonico Basilicæ D. Petri, qui in die Natiuitatis Domini cantat Euange- lium in Missa, & sumit Eucharistiæ à Sacer- dote celebrante.

Et an alij Sacerdotes non possint extra Missam bis, aut ter communicare in illa die Natiuitatis Do- mini? Ex part. 8. tract. 1. Ref. §7.

§. 1. Suppono cum Ochagauia de Sacram. tr. 2. de Eucharistiæ effect. & vtu, q. 16. numer. 6.

Præposito in 3. part. q. 83. art. 2. dist. num. 134. & aliis, eodem die sapius communicare, non esse prohibi- tum iure diuino, quia non nobis constat tale ius. Sine dubio tamen est prohibi- tum iure Ecclesiastico laicis eo ipso, quod Sacerdotibus præcipitur, cap. consulisti, de celebratione Missarum, & canon. sufficit, de Consecra. dist. 1. ne plus, quam semel in die celebrant. Verba canonis hæc sunt: Sufficit Sacerdoti vnam Missam in die vna celebrare. Ratio prædicti canonis, quæ generaliter nostrum propositum concludit, hæc est: quia Christus semel tantum mortuus est, & idè Sacerdos, qui in suo sacrificio efficit commemorationem Passionis Christi, semel tantum debet celebrare. Quæ ratio etiam currit in comunione laicorum, in qua commemoratur Passio Christi secundum Paulum 1. ad Cor. 11. nihilominus in cap. consulisti, permittitur, in die natalis tres Missas celebrare, & cum quis præpositus est duobus Ecclesiis, duas Missas celebrare in die Dominica, & aliis festis; Laicis verò non conceditur, vt bis in eodem die communicent.

2. Et idè Hurtadus de Sacrament. disp. 9. de Euchar. diffie. 22. sic ait: Supponimus non solum non esse conueniens, sed etiam iure Ecclesiastico prohibi- tum Sacerdotibus, in eodem die plus quam semel celebrare, vt constat ex canon. sufficit, de Consecratione, qui est Alexandri II. & ex cap. consulisti, 3. de celebratione Missarum. Et eandem prohibitionem vsu Ecclesiæ extendendam esse ad laicos, ne in eodem die plus quam semel commu- nicent. Permittitur tamen Sacerdotibus in dict. cap. consulisti, vt in die Natalis Domini tres Missas celebrent: laicis verò nunquam permittitur plus quam semel in die communicare. Ita ille, & communiter DD.

3. Hoc supposito, respondendum est ad quæ- situm posse Pontificem dispensare, vt quis sapius sumat Eucharistiæ, quia vt dictum est contra- rium non iure diuino, sed Ecclesiastico prohibi- tum inuenitur. Ergo Pontifex, qui est supra ius Ecclesiasticum, ex iusta causa potest in hoc dispensare. Et idè obseruat Præpositus vbi supra, Leonem Papam septem, vel etiam nouem Missas in die celebrasse. Et Amicus rom. 7. disp. 33. sect. 11. n. 219. testatur, Paulum III. in Bulla edita anno 1549. concessisse Patribus Societatis in locis infidelium bis in die Missam celebrare. Et Cardinalis Lugo

Sup. hoc quod hic supponitur in tom. 2. tr. 2. Ref. 36. §. vlt. sed lege eam à principio.

RESOL. LIV. V. III

hoc in Resol. Probabilis & in 2. tr. 2. Ref. 36. §. vlt. & in eius not.